

οι φίλοι ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Έτος ίδρύσεως 1978

Τεύχος 83 Ιαν. Φεβρ. Μαρτ. 2006

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουβανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ένας πολύχρωμος κόσμος ...

Με τον τίτλο Κυριακές με Χρώματα κι Αρώματα από τον Κύκλο του Χρόνου, τα τελευταία 4 χρόνια, οργανώνουμε μηνιαίες δραστηριότητες για παιδιά από 7 ετών, που έχουν σχέση με την επικαιρότητα της φύσης, τα έθιμα και τις συνήθειες των ανθρώπων.

Μέχρι σήμερα δεν έχει επαναληφθεί η ίδια εκδήλωση για κάποιο μήνα, επειδή εντυχώς έχουμε πολλούς, καλούς και εμπνευσμένους φίλους και συνεργάτες που αναλαμβάνουν το θεωρητικό αλλά και το πρακτικό μέρος της δραστηριότητας. Με τη βοήθεια της κ. Β. Μερτζάνη και των

ΜΜΕ, η συμμετοχή των παιδιών είναι πολύ καλή και αν κρίνουμε από την αφοσίωσή τους, φαίνεται πως το διασκεδάζουν.

Φετινή μας ιδιαιτερότητα ήταν η έμφραση στο Χρώμα. «Τα χρώματα του Φθινοπώρου», «Ο χρόνος και το χρώμα», «Τα χρώματα της αποκριάς στον κόσμο», «Τα χρώματα της Άνοιξης» κ.ο.κ.

Χρησιμοποιώντας λοιπόν τις γνώσεις των προώπτιων που φέτος ανέλαβαν μερικές από τις Κυριακές των χρωμάτων αφιερώσαμε αυτό το τεύχος στο Χρώμα που τόσο πολύ καθορίζει τη ζωή μας.

ΑΚ-Μ

Τι είναι τα χρώματα;

Ο κόσμος που μας περιβάλλει είναι πολύχρωμος! Κάθε σώμα έχει το δικό του χρώμα παράλο που όλα φωτίζονται με το ίδιο φως του ήλιου. Το φως του ήλιου είναι ένα σύνθετο φως. Αποτελείται από πολλές χρωματιστές ακτινοβολίες, οι οποίες όμως όταν φτάνουν όλες μαζί στο μάτι μας, δίνουν την εντύπωση του λευκού φωτός. Όταν βρισκόμαστε μπροστά σε ένα ηλιοβασιλέμα ή όταν αντικρίζουμε ένα ουράνιο τόξο τότε αντιλαμβανόμαστε ότι τα χρώματα είναι κρυμμένα μέσα στο φως και περιμένουν τις κατάλληλες συνθήκες για να φανερωθούν!

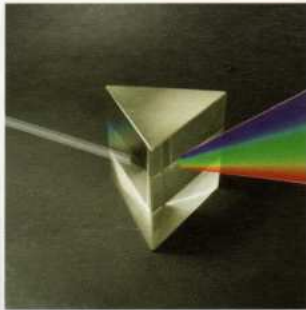
Οι διάφορες ακτινοβολίες από τις οποίες αποτελείται το λευκό φως, μεταδίδονται με κύματα και στον αέρα τρέχουν όλες με την ίδια ταχύτητα. Όταν όμως στην πορεία τους συναντήσουν ένα άλλο μέσο, όπως το νερό στα σταγονίδια της βροχής, αλλάζουν ταχύτητα, παθαίνουν η κάθε μία διαφορετική διάθλαση και γι' αυτό ξεχωρίζουν μεταξύ τους. Κάμπτονται δηλ. και βγαίνουν έξω από τα σταγονίδια με διαφορετική γωνία η κάθε μία. Έτσι σχηματίζεται το ουράνιο τόξο, μια χρωματιστή ταινία με τα χρώματα της ίριδας που αλλιώς λέγεται και ορατό φάσμα ή ανάλυση του λευκού φωτός.

Το ουράνιο τόξο ως φαινόμενο προκαλούσε δέος στον πρωτόγονο άνθρωπο. Γι' αυτό φαντάστηκε ότι ήταν ο δρόμος που χρησιμοποιούσε η θεά Ίριδα για να μεταφέρει από τους θεούς μηνύματα στους ανθρώπους και το αντίθετο.

Χρειάστηκε να περάσουν χιλιάδες χρόνια μέχρι το 1665 που ο φυσικός Ισαάκ Νεύτων κατάφερε να αναπαραστήσει το φαινόμενο αυτό στο εργαστήριό του, περνώντας μια ακτίνα φωτός μέσα από ένα διαφανές γυάλινο πρίσμα

Πού οφείλουν όμως τα διάφορα σώματα το χρώμα τους;

Άλλα σώματα αφήνουν το φως να περνά μέσα από τη μάζα τους και άλλα όχι. Άλλα απορροφούν κάποια χρώματα και ανακλούν ή διαχέουν κάποια άλλα. Εμείς βλέ-

Για τους χρωματισμούς αυτών των κτηρίων βραβεύθηκε ο Δήμαρχος Τυράνων

πουμε μόνο αυτά που ανακλώνται ή διαχέονται και όχι αυτά που απορροφώνται.

Μια ώριμη ντομάτα, που είναι σώμα αδιαφανές, φαίνεται κόκκινη επειδή απορροφά όλες τις ακτινοβολίες και ανακλά την κόκκινη. Μια πράσινη γυάλινη πλάκα, αφήνει να περάσει μέσα από τη μάζα της, μόνο το πράσινο φως και απορροφά όλα τα άλλα.

Ένα αδιαφανές, σώμα που ανακλά όλα τα χρώματα, φαίνεται λευκό όταν φωτίζεται με λευκό φως, ενώ ένα σώμα φαίνεται μαύρο όταν απορροφά όλα τα χρώματα και δεν αντανακλά κανένα!

Αν όμως ένα σώμα δεν φωτίζεται με λευκό φως, τότε το χρώμα του αλλάζει!

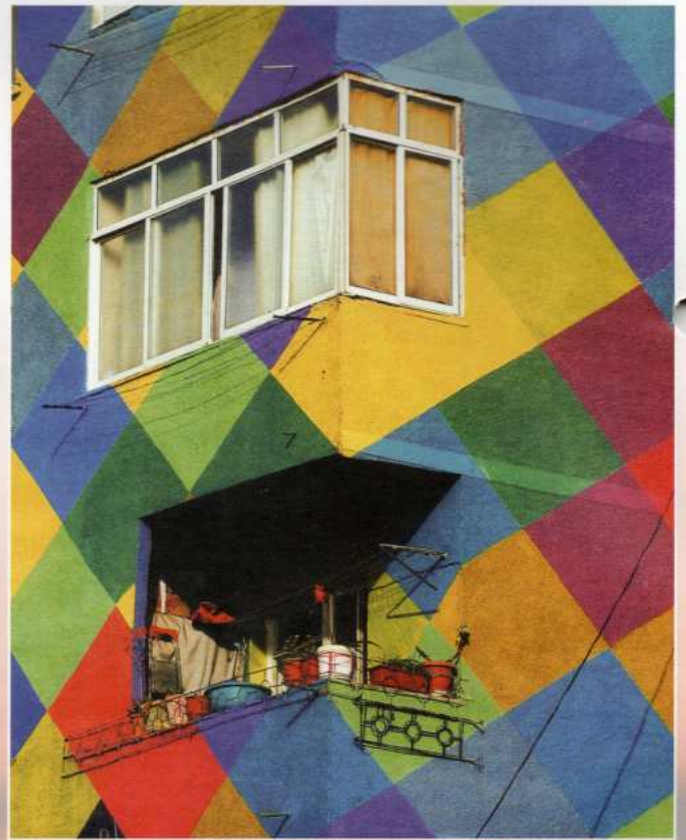
Η κόκκινη ντομάτα, αν φωτιστεί με πράσινο φως, τότε θα φαίνε-

ται μαύρη γιατί θα απορροφά όλα τα χρώματα και δεν θα ανακλά κανένα!

Τα χρώματα είναι τελικά ένα παιχνίδι που παίζει το φως με την ύλη από την οποία αποτελούνται τα διάφορα σώματα.

Μαρίνα Μακρίδου - Μαλλούχου

Χρόνος και Χρώμα

Το χρώμα ήταν πάντοτε αναπόσπαστο κομμάτι όλων των ανθρώπινων πολιτισμών και της κουλτούρας μας. Θα ήταν αδύνατο να φανταστούμε τον κόσμο χωρίς σχήματα, μωραδιές και χρώματα. Είναι όλα αυτά τα στοιχεία που συνθέτουν τη διαφορετικότητα, την αντίληψη και τις αισθήσεις μας.

Η φύση μάς χάρισε απεριόριστες αποχρώσεις. Κάθε άνθρωπος έχει το δικό του χρώμα στο δέρμα, δείχνει προτίμηση σε κάποιο συγκεκριμένο, βάφει τον τοίχο του σπιτιού του στην απόχρωση της αρεσκείας του.

Κάθε εποχή του χρόνου χαρακτηρίζεται από τα δικά της χρώματα. Εκατοντάδες αποχρώσεις μεταβάλλονται και αντικαθιστούν η μια την άλλη καθώς κλειμώνει ή καλοκαιριάζει. Το φυσικό τοπίο δεν είναι ποτέ πληκτικό. Διαφοροποιείται από τόπο σε τόπο, από χώρα σε χώρα, από μέρα σε μέρα, από ώρα σε ώρα.

Από τις πρώτες απεικονίσεις στα σπήλαια πριν εκατομμύρια χρόνια, ο άνθρωπος αιχμαλώτιζε το χρώμα σε σχήματα, δημιουργώντας έτσι με σαφήνεια, σεβασμό και θαυμαστή πλαστικότητα τη μορφή του ζώου, που κυριεύει τη μνήμη του και του εξασφάλιζε την επιβίωσή του. Ήταν μια μυστηριακή, σχεδόν μυσταγωγική λειτουργία και η αφετηρία για την απαρχή μιας ανθρώπινης, ανεπιτήδευτα δοσμένης καλλιτεχνικής έκφρασης.

Κάθε ιστορική αναφορά στους περασμένους αιώνες και στους πολιτισμούς που τους χαρακτήρισαν, είναι ταυτισμέ-

νη με την τέχνη που αναπτύχθηκε και τους σκοπούς που εκείνη καλούταν να εξυπηρετήσει.

Στην Αρχαία Αίγυπτο η ζωγραφική και η γλυπτική άνθισε

Αν και η αιγυπτιακή τοιχογραφία είναι πολύ παλαιότερη της ελληνικής, έχει περισσότερα χρώματα και χρυσό, που έβρισκαν σε αφθονία οι Αιγύπτιοι

Πίνακας του Paul Clèe

μέσα στις πυραμίδες, αποκλειστικά και μόνο ως το μέσο, για το πέρασμα του ανθρώπου από τη ζωή στο θάνατο, εξυπηρετώντας έτσι την πίστη και τη θρησκευτική συνείδηση των Αιγυπτίων. Το χρώμα των ανθρώπινων μορφών στα τοιχώματα ήταν το αναγνωριστικό του φύλου. Η σκούρα απόχρωση υπο-

δήλωνε το αρσενικό και η πιο ανοιχτή το θηλυκό.

Σε άλλους πολιτισμούς, το κόκκινο ήταν το μέσο για να προκληθεί φόβος στον αντίπαλο. Με άλλα χρώματα βάφο-

παραμένουν και σήμερα σήμα κατατεθέν του αισθησιασμού του δυτικού κόσμου. Ενώ η μαυρισμένη επιδερμίδα, σύμφωνα με τα αισθητικά κριτήρια, όπως έχουν διαμορφωθεί από τα ίδια πρότυπα, είναι η απόδειξη μιας κατάκτησης ενός περιζήτητου κοινωνικού status. Αντίθετα στην Κίνα και την Ιαπωνία, πριν από την εισροή των ευρωπαϊκών και αμερικάνικων επιρροών, το λευκό δέρμα ήταν αξιοθαύμαστο χαρακτηριστικό καλλονής.

Εκτός από ένδειξη και κατάδειξη πολιτισμικών αλλαγών, το χρώμα ήταν και είναι ο προάγγελος της οικολογικής καταστροφής. Όσο το πράσινο μειώνεται τριγύρω μας και αυξάνεται η κυριαρχία του γκρι του αστικού τοπίου και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, όσο και υποβαθμίζεται η ποιότητα της ζωής μας και της ανθρώπινης διάστασής της. Μια ζωή χωρίς φυσικό χρώμα, είναι μια απάνθρωπη ζωή.

Η φύση μάς πρόσφερε απλόχερα την αυθεντικότητα ενός κόσμου για τον οποίο δεν είμαστε υπεύθυνοι για τη δημιουργία του, αλλά συμπράττουμε καθημερινά στην εξέλιξη, την ακμή του ή την παρακμή του. Όσο το χρώμα λοιπόν θα παραμένει σημαντικό κομμάτι της καθημερινότητάς μας και της νόησής μας ακόμη, τότε θα υπάρχει το περιθώριο να μπορούμε να γευόμαστε τη ζωή, να την κοιτάζουμε και να ανήκουμε σ' αυτή και να στρέφουμε και όχι να αποστρέφουμε το βλέμμα μας από κεί.

Εύα Ρέντζου

νταν οι πολεμιστές πριν βγουν να αντιμετωπίσουν τον αντίπαλο και με άλλα όταν λάτρευαν τους θεούς τους. Με άλλα πενθούσαν και με άλλα εξέφραζαν τη χαρά τους για ένα χαρμόσυνο γεγονός, όπως τη γέννηση ενός νέου μέλους της φυλής.

Τα κόκκινα γυναικεία χείλη

Τα Χρώματα της Αποκριάς στον Κόσμο

Η λέξη καρναβάλι προέρχεται από το λατινικό *carne-levare*, (=το κρέας σηκώνω ή καταργώ το κρέας) μ' άλλα λόγια απόκριες.

Μάσκες: αναπόσπαστο μέρος των μεταμφιέσεων του καρναβαλιού. Με τη μάσκα, κρύβει ο μεταμφιεσμένος τα τα χαρακτηριστικά του αποκτά κατά κάποιον τρόπο νέα ταυτότητα. Έτσι έχει την ευκαιρία να συμπεριφέρεται διαφορετικά, να κάνει πράγματα που αλλιώς ούτε θα μπορούσε ούτε θα τολμούσε να κάνει.

Τον 17ο αιώνα μάλιστα, στη Βενετία, όπου το καρναβάλι είναι ιδιαίτερα διάσημο, η πολιτεία περιόρισε με νόμο τη χρήση της μάσκας, επειδή έδινε την ευκαιρία για εγκλήματα, φόνους και ληστείες.

Οι τρεις εβδομάδες του καρναβαλιού έχουν καθοριστεί από τη χριστιανική θρησκεία, από τα πρώτα ήδη χρόνια του Μεσαίωνα, ως μέρες γλεντιού και εκτόνωσης, πριν από τη νηστεία.

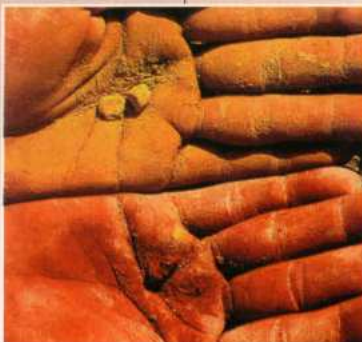
Σ' αυτή την περίοδο συγκεντρώθηκαν και παλαιοί εορτασμοί προ-χριστιανικών λατρειών, που είχαν σχέση με την άνοιξη, το ξύπνημα της φύσης και τη γονιμότητα. Ακο-

λουθούσε η κάθαρση με τη μεγάλη σαρακοστή (40 μέρες) πριν από τον εορτασμό του Πάσχα.

Μάσκες όμως δεν είναι μόνο αυτές του καρναβαλιού. Από τα πολύ παλιά χρόνια τις βρίσκουμε στις διάφορες

λατρείες και τελετές. Στην αρχαία Ελλάδα, όπως και στους Ινδιάνους του Μεξικού έχουμε νεκρικές μάσκες. Οι ωραιότερες όμως, σωστά έργα τέχνης, είναι οι αφρικανικές μάσκες. Συνήθως είναι φτιαγμένες από ξύλο και στολισμένες με χάντρες, κοχύλια, δόντια ζώων, ζωγραφική με πολύχρωμα σύμβολα. Τις φορούν οι ιερείς, οι μάγοι της Φυλής ή οι βασιλιάδες κατά τη διάρκεια θρησκευτικών τελετών που έχουν σχέση με τη γονιμότητα της γης και των ζώων, ή για να ξορκίσουν τα κακά πνεύμα-

τα και να λύσουν τα μάγια. Πολλές μάσκες έχουν τα χαρακτηριστικά ζώων όπως ο κροκόδειλος, το γεράκι, η γκαζέλα, ο ελέφαντας, ζώα δυνατά και έξυπνα, προστάτες της φυλής. Οι μάσκες κάνουν ορατό το πνεύμα του ζώου που έρχεται για να προστατέψει τη φυλή.

Ιόλη Πάκη

Μάσκα αγριογούρουνο από τη Λιβερία, φτιαγμένη από ξύλο χρωματισμένο με χάντρες, μαλλί και δόντια ζώου.

Διπλή μάσκα, άνδρας και αντιλόπη. Τη χρησιμοποιούσαν στις τελετές για τη λατρεία των προγόνων τους στην Ακτή του Ελεφαντοστού. Η αντιλόπη είναι σύμβολο των αγροτών.

Βασιλική μάσκα από χρωματισμένο ξύλο, χάντρες και όστρακα. Παριστάνει τον πρώτο βασιλιά Βουτ, γενάρχη της φυλής. Χρησιμοποιείται σε θρησκευτικές τελετές για την γονιμότητα της γης και των ζώων στο Ζαίρ.

Στιγμιότυπα από τις Κυριακές με χρώματα κι αρώματα από τον κύκλο του χρόνου

Τα χρώματα της Ήριδος σε σαπουνόφουσκες (9/10/05)

Βάφοντας φθινοπωρινά φύλλα στο «Δέντρο» (15/11/06)

Ακολουθώντας στο χάρτη τα ταξίδια των πουλιών με την καθοδήγηση του κ. Γρηγόρη Τσούνη (27/11/05)

Τα χρώματα της Άνοιξης στον κήπο του Μουσείου μας (19/11/05)

Κατασκευάζοντας μάσκες από διάφορα υλικά και με τα χρώματα της αποκριάς τον κόσμο (19/2/06)

φωτο: Α.Κ-Μ.

Στη λιγότερο προσιτή περιοχή των Βαλκανίων, τη «Γη της Ροδόπης», πραγματοποιήθηκε η Φθινοπωρινή εκδρομή των Φίλων.

27/10/05

Παρά τις δυσμενείς καιρικές προβλέψεις («κρύες μάζες αέρα κατέρχονται από το Βορρά») και το πρωινό ξύπνημα (615 πμ με καλοκαιρινή ώρα), ξεκινήσαμε όλοι ευδιάθετοι, καθώς αρκετοί από μας θα χρησιμοποιούσαν μετά από πολλά χρόνια, ένα από τα πιο οικολογικά μέσα μεταφοράς, το τρένο.

Οκτώ ώρες αργότερα, φτάσαμε στη Δράμα, όπου και έγινε η καθιερωμένη διανομή «ρόλων». Η Μελίτα «καταμετρήτρια κεφαλών», ο Ανδρέας και η Νίκη «Εισπράκτορες» και ο Νίκος «χρονικογράφος».

Την ευχάριστη περιήγησή μας στο οιοποιείο Λαζαρίδη, διαδέχτηκε η επίσκεψή μας σ' ένα από τα πιο σημαντικά σπήλαια της Ελλάδας, και όχι μόνο. Το περίφημο σπήλαιο «Αγγίτη» ή του «Μαρά». Εκεί μάθα-

Στη «Γη της Ροδόπης»

με ότι έχει μήκος 10 km (από τα οποία είναι αξιοποιημένα τουριστικά μόνο 500 μ.), έχει μόνιμη θερμοκρασία 17ο C, το διασχίζει ένας ήρεμος υπόγειος ποταμός, που στα νερά του υπάρχουν ψάρια και караβίδες. Ευνόητο ότι υπάρχουν και οι απαραίτητες νυχτερίδες. Στην έξοδο του σπηλαίου θαυμάσαμε ένα μεγάλο σιδερένιο νερόμυλο (μέχρι το 1930 ο τροχός του ήταν ξύλινος), που υδροδοτούσε όλη τη γύρω περιοχή.

Κουρασμένοι από το πολύωρο ταξίδι και τις περιηγήσεις, φτάσαμε το βράδυ στο Παρανέστι, και εγκατασταθήκαμε σε ένα θαυμάσιο ξενοδοχείο, το «Φιλοξένια». Μετά από σύντομη ξεκούραση, πραγματοποιήθηκε ο περίφημος «Κύκλος Γνωριμίας της Άννας», όπου επικοινωνήσαμε μεταξύ μας και οι παλιοί υποδέχθηκαν και επίσημα τους

νέους «φίλους» εκδρομείς.

28/10/05

Η επόμενη μέρα ξεκίνησε με πολύ καλούς καιρούς. Στο πρόγευμα γνωρίσαμε το περίφημο «ρετσέλι», σύκο βρασμένο σε πετιμέζι. Όποιος δεν δοκίμασε έχασε. Στη συνέχεια επιβιβαστήκαμε σε τζιπ για την εκδρομή μας στο «Δασικό Σύμπλεγμα Φρακτού». Ο καιρός υπέροχος. Πρώτη στάση στο «Πέτρινο Γεφύρι». Δεύτερη στο «Φράγμα Πλατανόβρυσης», το μικρότερο από τα δύο ηλεκτροπαραγωγικά φράγματα που έχει ο Νέστος Ποταμός. Στάση και στις ιαματικές πηγές «Θερμά». Και τέλος φτάσαμε στο «Εργοτάξιο».

Ξεναγήση σε μικρό εκθεσιακό χώρο. Πληροφορηθήκαμε ότι η «Ροδόπη» εκτείνεται σε

19.000 km², από τα οποία το 20% είναι ελληνικά και τα 80% είναι βουλγαρικά. Έχει δάση από σημίδες, οξιές, βελανιδιές, μαύρη πεύκη, έλατα, καθώς και αρκούδες, αγριογούρουνα, αγριοκάτσικα, λύκους, αλεπούδες, αγριόγατες, σκίουρους και φυσικά ακούσαμε πολλά για το αν υπάρχει ή όχι ο «Λύγγας», ένας θρύλος που συντηρείται με επιμονή από όλους τους δασολόγους.

Με οδηγό τον «οικο-Ξεναγό» κ. Ορέστη Μόσκου, ξεκινήσαμε για την πρώτη περιπέτειά μας. Την κατάκτηση των «καταρακτών» 1,2,3. Με πανέμορφο φυσικό τοπίο σε φθινοπωρινά χρώματα κοκκινωπά, κιτρινωπά, και καφετιά, φτάσαμε κοντά στους καταράκτες. Το σκιερό δάσος, κυρίως με οξιές, έκανε ευχάριστη την πορεία μας. Ο πρώτος καταράκτης ήταν κοντά, ο δεύτερος κάπως μακρύτερα, ενώ στον τρίτο, το δυσπρόσιτο, πήγαν οι λίγοι ικανοί και τολμηροί.

Επιστροφή στο «Εργοτάξιο». Ατμόσφαιρα πικ-νικ. Τραγουδί από το «Ραδιοφωνικό Σταθμό Συμβολαιογράφων», όπως αυτοσυστήθηκαν, η Στέλλα και η Διονυσία. Φυσικά δεν έλειψε και η απαραίτητη ελληνική παρεξήγηση, η οποία όμως σύντομα διευθετήθηκε και κατέληξε σ' έναν κύκλο παραδοσιακών χορών.

29/10/05

Η τρίτη μέρα ξεκίνησε με επίσκεψή μας στο «Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Ροδόπης», που δημιουργήθηκε από το Πανεπιστήμιο Κρήτης με συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. στο Παρανέστι. Με κοινή ομολογία η παρουσίαση της πανίδας, της κλωρίδας, των οικοσυστημάτων, των γεωλογικών σχηματισμών και γενικά του ορεινού όγκου της Ροδόπης, όπως και η

Ξεναγηση ήταν καταπληκτική.

Με τα πόδια φτάσαμε στο σιδηροδρομικό σταθμό του Παρανεστίου, ο οποίος λες και είχε βγει από ταινία του Αγγελόπουλου. Από αυτόν θα ξεκινούσε η ομάδα που θα διέπλεε το Νέστο με κανό και θα κατέβαινε στη στάση «Λιβερά» και οι πεζοπόροι, που θα κατέβαιναν στη στάση «Κρομνικά». Και εκεί παρουσιάστηκε, όπως σε κάθε εκδρομή που σέβεται τον εαυτό της, το απρόοπτο suspense. Η λειτουργία της δεύτερης στάσης είχε διακοπεί. Άρχισαν συνεννοήσεις. Στην αρχή άρνηση κατηγορηματική. Τότε έλαμψε το άστρο της Αρχηγού. Σκληρές διαπραγματεύσεις και στο τέλος πλήρης αποδοχή των «δικαιων» αιτημάτων μας.

Ανακουφισμένοι όλοι μπήκαμε στο τρένο. Η πρώτη ομάδα κατέβηκε στα Λιβερά και επιβιβάστηκε στα κανό, που θα τους έφερναν λίγο έξω από τους «Τοξότες». Απ' ό,τι μάθαμε η Σοφία και ο Νώντας φρόντισαν να ξαναβαπτιστούν στο Νέστο Ποταμό.

Οι πεζοπόροι ξεκίνησαν από τα Κομνικά, μια εγκαταλειμμένη στάση στο μέσο του «Αισθητικού Δάσους των Στενών του Νέστου». Περιπατήσαμε δίπλα στις στροφές του Νέστου, ο οποίος σχημάτιζε θαυμάσιες κορδέλες με αμμώδεις, αλλά και βραχώδεις όχθες. Μαζί μας και η Δανάη με την Άρτεμη, που έδιναν μια νεανική νότα στην εκδρομή, να τρέχουν άνετα πάνω στο πέτρινο μονοπάτι.

Επιστροφή όλοι μαζί από τους «Τοξότες». Το βράδυ γεύμα στο «Διώνυσο».

Ανταλλαγή εντυπώσεων, πειράγματα, δώρα στην αρχηγό (κόκκινο μεταξωτό τσαντάκι, πασουμάκια και «ανώμαλα» γλυκά) και φυσικά χορός. Στην πίστα διακρίθηκαν ιδιαίτε-

ρα ο Γιάννης, η Έλλη, η Μαρία, η Στέλλα, η Αθηνά, ο Νώντας, ή Βίκυ, η Νίκη, η Στέλλα (No 2), η Διονυσία, το ζεύγος Μαργαριτούλη στ' ανατολίτικα! και η Αναστασία η Ρωμαία, η οποία επίσης πρόσφερε γλυκά λόγω της ονομαστικής της εορτής.

30/10/05

Τέταρτη και τελευταία μέρα. Στο πρωινό γευτήκαμε τα «πισία», ποντιακά τηγανόψωμα, και έτσι η Μαρίνα βρήκε την ευκαιρία να διάφημίσει τον ποντιακό τσελεμεντέ «Εδεσματολόγιον Πόντου». Αναχώρηση για το «Κέντρο πληροφόρησης για την παράκτια ζώνη του Στρυμωνικού κόλπου και του κόλπου της Ιερισσού».

Στη διαδρομή, το παιχνίδι με τα «παρτσούκλια». Συγκρατώ τα «Γιάννης Νουρέγιεφ» και «Δημήτρης Ζορμπάς». Φτάσαμε στην Ασπροβάλτα. Επίσκεψη στο Κέντρο, το οποίο υποστηρίζεται και από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας.

Κουρασμένοι, αλλά «πλήρεις εντυπώσεων», κάναμε μια στάση στα Λαδάδικα, στη Θεσσαλονίκη, όπου γευτήκαμε στα «Κιούπια» ελληνικούς μεζέδες, και επιστρέψαμε το βράδυ στην Αθήνα με το μεταφορικό μέσο που χαρακτήρισε επάξια όλη τη θαυμάσια αυτή εκδρομή. Το τρένο.

Συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές της, αλλά και σε όλους όσοι συμμετείχαν. Ευχαριστούμε το Γιώργο Μερτζάνη για τις πολύτιμες πληροφορίες του, τον Ορέστη Μπόσκου και τον Γιάννη Ισαάκ για τις ξεναγήσεις τους

Νίκος Μαλλούχος

Αποσπάσματα από την ομιλία της κ. Νίκης Γουλανδρή στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας 20/1/06

Με βαθιά συγκίνηση και ευγνωμοσύνη προσέρχομαι σήμερα στην πανηγυρική τελετή αναγόρευσής μου σε επίτιμο διδάκτορα των Παιδαγωγικών Τμημάτων Προσχολικής Εκπαίδευσης, Δημοτικής Εκπαίδευσης και ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Σε τέτοιες στιγμές ο άνθρωπος επιστρέφει νοερά στο δρόμο που διένυσε Σήμερα αναλογίζομαι την πορεία που είχαμε επιλέξει μαζί με τον άνδρα μου, στη δεκαετία του 60, χαράσσοντας το μονοπάτι που θα μας οδηγούσε στις πλατιές λεωφόρους και τα διλήμματα του κόσμου.

Έγκαιρα ο σύζυγός μου Άγγελος κι εγώ, είχαμε συλλάβει το μήνυμα της απειλούμενης φύσης. Διαπιστώναμε ότι η χώρα μας ήταν ανυπεράσπιστη λόγω απουσίας επιστημονικής εποπτείας, καταγραφής και γνώσης του βιολογικού και φυσικού της πλούτου και της ευαίσθητης γεωμορφολογίας της. Η φιλοδοξία και η πίστη μας ήταν η δημιουργία ενός ελληνοκεντρικού χώρου επικοινωνίας που θα αποκτούσε παγκόσμια εμβέλεια.

Σ' αυτό το χώρο επί 40 χρόνια γράφεται η ιστορία του Μουσείου. Το 1964 ιδρύσαμε το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας (Ν.Π.Ι.Δ.) ως εργαστήριο έρευνας και δράσης. Νέος θεσμός άγνωστος ως τότε στην Ελλάδα, που θα είχε ως στόχο του την εθνική ετοιμότητα για την προστασία του πολύτιμου φυσικού πλούτου της χώρας και την εκπαίδευση των νέων για μια άλλη σχέση με τη φύση.

Πρώτο το Μουσείο εισήγαγε την περιβαλλοντική εκπαίδευση στο χώρο μας. Από το 1975 ως σήμερα 4 εκατομμύρια επισκέπτες,

Στιγμιότυπα από την τελετή απονομής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

από τους οποίους το 70% νέοι, πέρασαν από τις πύλες το Μουσείου και τις εκθέσεις που οργάνωσε εντός και εκτός Ελλάδος.

Το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, επελέγη ως «Μουσείο επιρροής» μαζί με άλλα 37, μεταξύ 35.000 μουσείων του κόσμου (Cambridge University Press, 1986).

Το 2001, με πρωτοβουλία του Άγγελου Γουλανδρή το Μουσείο προχώρησε στη δημιουργία του κέντρου ΓΑΙΑ για εξειδικευμένη περιβαλλοντική έρευνα και εκπαίδευση. Το Κέντρο αντιμετωπίστηκε τόσο από την Ε.Ε. η

ποία το συγχρηματοδότησε, όσο και από πολλούς διεθνείς οργανισμούς, ως «ένα από τα πιο προηγμένα Κέντρα στον κόσμο».

Εκπαιδευτικά καλεί τον επισκέπτη στον εκθεσιακό του χώρο 2.800 τ.μ. να αντιληφθεί τα μέτρα και τα όρια της ζωής, τις εξαντλούμενες πηγές τροφодότησης της ζωής και να συνειδητοποιήσει τις ευθύνες ως νέος και μελλοντικός πολίτης. Η εκπαίδευση είχε και εξακολουθεί να έχει ως στόχο τη μετάδοση στα άτομα όσων στοιχείων η εκάστοτε κοινωνία θεωρεί σημαντικά, βάση των κοινωνικών αξιών που επικρατούν τη δεδομένη στιγμή. Για ποια κοινωνία όμως μιλούμε;

Ο κόσμος σήμερα βρίσκεται σε μια διαδικασία κοσμογονικών αλλαγών, από όπου αναδύεται ο νέος άνθρωπος. Είμεθα στο κατώφλι ενός νέου διαφωτισμού. Πρόκειται για την πιο μεγάλη και ριζική αλλαγή της ιστορίας. Η εκρηκτική εξέλιξη των επιστημονικών ανακαλύψεων και της τεχνολογίας ανοίγει νέους ορίζοντες από το μικρόκοσμο στο σύμπαν.

Το μεγαλείο αυτής της χωρίς προηγούμενο πορείας, σκιάζει η ρήξη του ανθρώπου με τη φύση εξ' αιτίας της ανεξέλεγκτης εξάντλησης των φυσικών πόρων που αποτελούν το θεμέλιο της ζωής και της λειτουργίας του πλανήτη. Και ακόμα η έλλειψη αλληλεγγύης προς το 1/3 του πληθυσμού της Γης των συνανθρώπων μας που γνωρίζουμε ότι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας.

Χρειάζεται ένας «νέος γενναίος κόσμος». Έχουμε την ευθύνη να τον προετοιμάσουμε.

Επιλογή αποσπασμάτων: **Βασιλική Μερτζάνη**

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΚ ΚΗΦΙΣΙΑΣ
Αρ. Αδείας
271

Χορηγός τεύχους:

Μέλος μας που παραμένει ανώνυμο

Ιδιοκτήτης: «ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ» Λεβίδου 13,
145 62 Κηφισιά - Τηλ. 8083.289, 8015870, fax 8083289 /e-mail[amarg@gnhm.gr]
Εκδότης: Άννα Κρεμέζη - Μαργαριτούλη © Φίλοι Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας
Διόρθωση κειμένων: Αγγελική Βαρελλά, Κωδικός 4860
Στοιχειοθεσία - Σελιδοποίηση - Φίλμς Εκτύπωση: «Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΠΕΕ»

Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» 1 €